

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Cederbergskolan i Krokoms
kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Cederbergskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Cederbergskolan i Krokoms kommun ingår i detta projekt.

Cederbergskolan besöktes den 29-30 september. Ansvariga inspektörer har undervisningsrådet Stefan Persson och utredaren Marcus Rönnegård varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Av den till Skolinspektionen redovisade timplanen för Krokoms kommun från april 2011 framgår att eleverna vid kommunens skolor får något mer undervisning i ämnet idrott och hälsa än vad författningarna anger. Undervisningen i årskurserna 4–6 vid Cederbergskolan är fördelad på två undervisningspass i veckan, måndagar 60 minuter och torsdagar 40 minuter. I samband med undervisningen i idrott och hälsa finns tid på schemat där möjlighet ges till ombyte och dusch utanför lektionstid.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Cederbergskolan har till Skolinspektionen redovisat läsårsplaneringen för läsåret 2010/11 som även ligger till grund för planeringen av undervisningen läsåret 2011/12. Planeringen visar tillsammans med genomförda intervjuer att undervisningen innehåller samtliga kunskapsområden som krävs enligt kursplanen. Planeringen visar särskilt att eleverna får undervisning i simning (18

timmar), dans och rytmik (18 timmar), orientering (27 timmar) och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer (9 timmar) under årskurserna 4–6.

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden för ämnet idrott och hälsa i årskurserna 4–6.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5*	100	100	100	100	100
9**	92	94	100	97	91

Källa: * Skolans uppgifter ** Skolverket, SIRIS

Eleverna vid Cederbergskolan uppvisar god måluppfyllelse de senaste fem läsåren. Särskilt gäller detta i årskurs 5 där samtliga elever nått målen i ämnet varje år. I årskurs 9 har måluppfyllelsen legat mellan 91 procent och 100 procent under perioden. I de fall där problem uppstått med måluppfyllelsen har det i allmänhet gällt målen i simning. Enligt genomförda intervjuer finns det möjlighet till stöd för elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i ämnet. Av de individuella utvecklingsplaner som redovisats till Skolinspektionen framgår att det finns ett antal elever som har problem med sin simning eller ska arbeta vidare med detta område. Det finns dock enligt rektorn inga åtgärdsprogram för elever i årskurserna 4–6 som omfattar ämnet idrott och hälsa. Skolinspektionen vill påpeka att skolan ska utreda behovet av särskilt stöd för elever som befars inte nå kunskapskraven. I de fall behov av särskilt stöd finns ska sådant ges och åtgärdsprogram utarbetas.

Intervjuer med skolledning, undervisande lärare och elever tillsammans med den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av visar att eleverna i års-

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningstillfället.

kurserna 4–6 ges möjlighet att nå alla kunskapskrav i ämnet idrott och hälsa. Intervjuer och lektionsbesök visar att eleverna i begränsad omfattning ges tillfälle att reflektera över undervisningens innehåll och innehållets koppling till ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Särskilt bedömer Skolinspektionen att det finns utrymme för sådan reflektion i samband med lektionernas avslutning. Eleverna behöver därför i större utsträckning ges tillfälle att reflektera över utbildning och sätta den i relation till syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för ämnet.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Vid intervjuerna framkommer att den undervisande läraren har god kunskap om den nya kursplanen i ämnet idrott och hälsa. Skolans planering i ämnet idrott och hälsa har en tydlig koppling till kursplanen.

Bedömningen av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven framgår av de individuella utvecklingsplanerna. Hittills har ämnet idrott och hälsa dock behandlats i begränsad omfattning i de individuella utvecklingsplanerna. Av intervjuer med lärare och elever i årskurserna 4–6 framgår att de bedömningar som görs av läraren i idrott och hälsa överensstämmer med kunskapskraven i ämnet.

Skolinspektionen bedömer att lärarnas bedömning utgår ifrån kunskapskraven i ämnet idrott och hälsa.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Vid granskningen av undervisningen i idrott och hälsa höstterminen 2011 var den ordinarie idrottsläraren föräldraledig. Den lärare som undervisade i ämnet var utbildad lärare för senare åldrar i grundskolan och gymnasieskolan i matematik och de naturorienterande ämnena. Läraren hade dock erfarenhet inom området genom arbete som fritidskonsulent inom kommunen och som idrottsledare inom idrottsrörelsen. Vid lärarintervjun framkommer att de lärare som delar på vikariatet i idrott och hälsa inför läsåret haft ett möte med den ordinarie läraren i ämnet. Vid denna överlämning har bland annat läsårsplaneringen för ämnet idrott och hälsa diskuterats.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver sträva efter att använda lärare som är behöriga att undervisa i årskurserna 4–6 och i ämnet idrott och hälsa. Om sådan lärare inte finns att tillgå bör skolan ge sådant stöd och sådan kom-

petensutveckling till läraren som kan behövas för att säkerställa att eleverna får undervisning i enlighet med kraven i läroplan och kursplan.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Vid intervjuer med rektorn och utifrån den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framkommer enligt Skolinspektionens bedömning en bild där rektorn inte fullt ut har den kunskap om undervisningen i idrott och hälsa som behövs för att säkerställa att undervisningen uppfyller kraven i författningarna. Rektorn har inte tillgång till någon läsårsplanering för undervisningen i idrott och hälsa. Enligt rektorn är det troligt att det inte finns sådana planeringar i alla ämnen.

Rektorn anger själv att hon försäkrar sig om att undervisningen utgår från det centrala innehållet i kursplanen för ämnet och ger eleverna möjlighet att uppnå samtliga kunskapskrav genom lärarens professionalitet, medarbetarsamtal och andra samtal, verksamhetsbesök och gemensamma utvärderingar. De genomförda intervjuerna visar dock att de verksamhetsbesök som genomförs är sällan förekommande och att utvärderingar av undervisningen i idrott och hälsa inte sker kontinuerligt.

Rektorn anser själv att hon inte har tillräcklig kompetens inom ämnet idrott och hälsa och att hon inte fullständigt har möjlighet att följa undervisningens upplägg i alla ämnen och alla åldrar som hon har ansvar för. Rektorn vid Cederbergskolan har även ansvar för två andra byskolor som hon försöker besöka varje vecka.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver ta ett tydligare ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn tydligare behöver ta ansvar för att följa upp och utvärdera undervisningen i idrott och hälsa. Skolan behöver också sträva efter att använda lärare med utbildning för att undervisa elever i årskurserna 4–6 och i ämnet idrott och hälsa. Eleverna behöver slutligen i större utsträckning ges tillfälle att reflektera över utbildningen och sätta den i relation till syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för ämnet.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Eleverna i årskurserna 4–6 undervisas i ämnet idrott och hälsa åldersblandat för samtliga årskurser. Detta ställer särskilda krav på anpassning av undervisningen till elevernas kunskapsnivå och erfarenheter efter ålder, kön och förutsättningar. Granskningen visar att undervisningen i stor utsträckning bedrivs på samma sätt för alla elever utan att sådan anpassning genomförs. Vid elevintervjuerna framkommer att undervisningen kan upplevas som bättre anpassad för elever i vissa åldrar än för andra. Däremot framkommer inga skillnader i anpassningen av undervisningen efter kön. Enligt Skolinspektionens bedömning kan både pojkar och flickor på likvärdigt sätt delta i undervisningen. Skolan har aktivt arbetat med genusfrågor och bland annat använt sig av pojk- och flickgrupper i undervisningen för att båda könen ska få likvärdigt utrymme i undervisningssituationen. Det finns även tjejernas och killarnas val där båda könen ges tillfälle att påverka undervisningen.

Eleverna ska i undervisningssituationen ha möjlighet till inflytande på undervisningens upplägg. Skolinspektionen bedömer att det finns situationer där sådant inflytande är möjligt för eleverna på Cederbergskolan. Dessa tillfällen är dock för begränsade, och det finns ingen planerad strategi för elevinflytande i

undervisningen. Den undervisande läraren uppger att han vid besökstillfället hittills inte tänkt så mycket kring hur elevernas inflytande kan påverka upp-lägget av undervisningen. Läraren anser dock att det borde vara lättare att få elevinflytande att fungera i ett ämne som idrott och hälsa. Grundinställningen hos ansvarig lärare är att läraren styr innehållet genom den lektionsplanering och terminsplanering som finns uppgjord. Det är också lärarens ansvar att se till att undervisningen följer gällande kursplan.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i större utsträckning behöver anpassas efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt ge eleverna större möjlighet till att utöva inflytande över undervisningens genomförande.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Enligt den undervisande läraren har eleverna fått viss information om kunskapskraven i ämnet idrott och hälsa. Läraren anser dock själv att deras kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav är begränsad, och troligen sämre i ämnet idrott och hälsa än i många andra ämnen. Elevintervjuerna bekräftar också att eleverna fått viss grundläggande kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav, men att deras kunskap inte är tillräcklig för att kunna sätta in den undervisning de får i ett sammanhang. Eleverna behöver även i detta sammanhang ges tillfälle att reflektera över kopplingen mellan den undervisning som genomförs och ämnets syfte och centrala innehåll.

Skolinspektionen bedömer därför att eleverna i årskurs 4-6 behöver ges tydligare information om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i ämnet idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Granskningen visar att Cederbergskolan har god tillgång till lokaler för inomhusaktiviteter i form av stor och fräsch relativt nybyggd idrottshall med anslutning till inomhusbad. För utomhusaktiviteter finns tillgång till grusplan med isbana på vintern, skidspår intill skolan och närhet till naturen för orientering och andra utomhusaktiviteter. Skolan är också välutrustad för alla delar av undervisningen som förekommer inomhus och utomhus.

Av genomförda intervjuer framkommer att det inte finns några tillfällen där undervisningen i idrott och hälsa innehåller avgifter eller andra kostnader som strider mot författningarnas krav. Vid skolan finns skidor och skridskor för utlåning utan kostnad för eleverna.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Läraren kontrollerar vid varje lektionsstart elevernas närvaro. Enligt skolleringen och läraren är närvaron i årskurserna 4–6 generellt hög, vilket även gäller i ämnet idrott och hälsa. Enligt rektorn anmäls elever med hög frånvaro enligt skolans rutiner av ansvarig lärare till rektorn för beslut om åtgärder.

Däremot förekommer det att elever är närvarande men inte deltar i lektionen. Läraren löser detta på olika sätt till exempel genom att elever går en promenad eller bara tittar på lektionen. Läraren är medveten om att dessa situationer skulle gå att lösa genom att eleverna får uppgifter som tydligare är kopplade till undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att läraren behöver ha en bättre beredskap för att kunna ge lämpliga uppgifter kopplade till ämnets syfte och centrala innehåll till elever som inte deltar i undervisningen.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Inga elever i årskurserna 4–6 har de senaste åren varit befriade från hela eller delar av undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Eftersom Cederbergskolan är en relativt liten skola finns normalt endast en undervisande lärare i ämnet idrott och hälsa. Vid granskningen var denna lärare föräldraledig och flera lärare delade på detta vikariat.

Enligt den intervjuade läraren i idrott och hälsa är det naturligt på skolan med samverkan i årskurserna 4–6 mellan idrott och hälsa och övriga ämnen. Vanligast är samverkan med ämnena Matematik, NO och Teknik. Hälsodelen inom ämnet idrott och hälsa har bland annat funnits med i sådan samverkan mellan idrott och hälsa och de naturorienterande ämnena (NO).

Av intervjuerna framgår att det finns ett tydligt behov av samverkan mellan olika lärare på skolan men framför allt med andra idrottslärare på andra skolor. Enligt rektorn har det inte funnits någon samverkan mellan idrottslärare på olika skolor i kommunen. Detta är dock något som efterfrågas av den intervjuade läraren. Skolinspektionen bedömer därför att Cederbergskolan behöver arbeta för att stärka möjligheterna till samverkan mellan lärarna på skolan och med lärare i idrott och hälsa på andra skolor.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Vid intervjuerna framkommer att Krokoms kommun har bedrivit ett gemensamt utvecklingsarbete kring införandet av den nya skollagstiftningen och att detta är ett pågående arbete.

Däremot finns det enligt Skolinspektionens bedömning inte några tydliga tecken på ett genomarbetat system för kompetensutveckling på Cederbergskolan där lärare i idrott och hälsa ingår. Eftersom ordinarie lärare i idrott och hälsa var ledig vid granskningsbesöket har inte Skolinspektionen kunnat få en tydlig bild av hur detta fungerat tidigare. Någon planerad kompetensutveckling för nuvarande vikarie som inte har behörighet i ämnet fanns inte vid besöket. Inte heller finns något inplanerat stöd för denna lärare under vikariatet.

Vid lärarintervjun framkommer att de lärare som delar på vikariatet i idrott och hälsa inför läsåret haft ett möte med den ordinarie läraren i ämnet. Denna överlämning har dock inte innehållit information om elevernas kunskapsnivåer på ett sådant sätt att lärarna känner till elevernas förkunskaper inom alla områden där undervisningen ska genomföras.

Skolinspektionen bedömer att Cederbergskolan behöver se över sitt arbete med kompetensutveckling och stöd för lärare i idrott och hälsa.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Skolans undervisning i idrott och hälsa har viss samverkan med föreningslivet. Exempel på detta är samverkan i dans med Bugg och Rock'n roll klubben samt samverkan inom flera områden med Föllingealliansen som består av ett antal lokala föreningar. Båda lärarna som undervisar i idrott och hälsa i årskurserna 3–9 är aktiva ledare inom alliansen. Det gör det också litet svårt att definiera vad som är samverkan med föreningslivet på Cederbergskolan. Skolinspekt-

ionen bedömer dock att den samverkan som sker bedrivs inom författningarnas ram.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Vid granskningstillfället framkommer att kränkningar ibland förekommer i årskurserna 4–6. De kränkningar som förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa är främst kopplade till omklädning och dusch där vuxna sällan är närvarande. Läraren uppger att omklädningsrummen är ett känsligt ställe på skolan där kränkningar kan förekomma. För att komma tillrätta med dessa problem och förhindra att elever känner utsatthet i samband med omklädning och dusch samlar läraren in mobiltelefoner vid lektionsstarten. Mobiltelefonerna återlämnas sedan efter lektionens slut. Enligt eleverna kan ibland bråk förekomma i samband med lektioner i idrott och hälsa. Läraren ingriper då och reder ut det som hänt.

Skolinspektionen bedömer att Cederbergskolan behöver ytterligare kartlägga risken för kränkningar i samband med omklädning och dusch inom ämnet idrott och hälsa för att säkerställa att elever inte utsätts för kränkningar.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa vid Cederbergskolan behöver utvecklas så att den i större utsträckning utgår ifrån varje elevs förutsättningar och behov. Eleverna i årskurs 4–6 behöver ges tydligare information om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i ämnet idrott och hälsa. Skolan behöver utarbeta rutiner för situationer då elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen. Samverkan med andra lärare och med idrottslärare vid andra skolor behöver också utvecklas, liksom möjligheterna till stöd och kompetensutveckling för lärare som inte är behöriga att undervisa i ämnet. Slutligen behöver skolan säkerställa att elever inte utsätts för kränkningar i samband med undervisningen.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Granskningen visar att det i Krokoms kommun finns en utarbetad IT-strategi från kommunnivån för IT i undervisningen som är väl känd ute på skolorna. Generellt är IT-standarderna höga på skolorna i Krokoms kommun.

Detta gäller även på Cederbergskolan. Läraren i idrott och hälsa som även är klasslärare på skolan anser att lärarna har goda möjligheter att använda IT-hjälpmiddel i undervisningen. Dels har alla lärare utrustats med egna datorer, dels finns IT-utrustning i alla klassrum i form av bildkanoner och i idrottshallen i form av storbildsskärm. Idrottsläraren använder ibland IT-hjälpmidlen i undervisningen men uppger också att dessa skulle kunna användas i ännu större utsträckning än idag. Exempel där IT-hjälpmiddel använts i undervisningen i idrott och hälsa är kartbilder på storbildsskärmen vid genomgång i samband med orientering och filmvisning inom ämnet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Cederbergskolan är tekniskt väl utrustad inom IT-området och att det i hela kommunen finns ett tänk kring användandet av IT. Det finns dock möjlighet att ytterligare utveckla användningen av den teknik som finns tillgänglig i undervisningssituationen för att understödja elevernas kunskapsinhämtande i ämnet idrott och hälsa.

Bakgrundsuppgifter om Krokoms kommun och Cederbergskolan

Krokoms kommun ligger i Jämtlands län nordväst om Östersund och gränsar i väster till Norge. Kommunen har cirka 15 000 invånare. Cederbergskolan ligger i samhället Föllinge cirka 4,5 mil norr om centralorten Krokoms. Antalet invånare i Föllinge var 2010 knappt 500.

Vid granskningstillfället fanns 17 grundskolor i Krokoms kommun, varav ett flertal var mindre byskolor med ett fåtal elever. Grundskolorna i Krokoms kommun är indelade i fyra geografiska områden med ett antal skolor som en eller två rektorer har ansvaret för.

Cederbergskolan är en F-9 skola med 224 elever läsåret 2010/11, varav 11 elever i förskoleklassen. Skolan leds av en rektor som även har ansvaret för två mindre grundskolor i Laxsjö och Valsjöbyn. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Skolans personal är indelad i två arbetslag F-6 och 7-9. Undervisningen bedrivs i stor utsträckning i åldersblandade grupper. Undervisningen i ämnet idrott och hälsa i årskurserna 4-6 bedrivs i en gemensam åldersblandad grupp om 23 elever.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4-6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4–6.